

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๑. ปเภทโต ปน อยมปิ ติวโร โหติ ฯ คคฺค อุกกฏโจ อปฺปึ
 วา โหตุ พฺหุ วา ยมุหิ โภชนเน หคฺคํ โอตาเรติ คโต อฉฺฉํ คณฺหิตุํ น ลภติ ฯ
 สเจปิ มนุสฺสา เถเรน น กิณฺจิ ภูตฺตณฺติ ฯ สปิปีอาทีนึ ออาหารนฺติ
 เกสชฺชคฺคเมว วฏฺฏนฺติ น อาหารคฺคํ ฯ มชฺฉมิโม ยาว ปคฺคเต ภคฺคํ น ชียติ
 ตาว อฉฺฉํ คณฺหิตุํ ลภติ ฯ อยํ หิ โภชนปริยฺนฺติโก นาม โหติ ฯ มุทฺโถ
 ยาว อาสนา น วฏฺฏจาทิ ตาว ภูณฺชิตุํ ลภติ ฯ โส หิ อุกกปริยฺนฺติโก วา
 โหติ ยาว ปคฺคโตวํ น คณฺหิติ ตาว ภูณฺชนโต อาสนปริยฺนฺติโก วา ยาว
 น วฏฺฏจาทิ ตาว ภูณฺชนโต ฯ

อิมสํ ปน ตินฺณมฺปิ นานาสนโภชนํ ภูตฺตกฺขณฺเ รุตฺตงฺคํ ภิชฺชติ ฯ
 อยเมตฺต เกโท ฯ อยํ ปน อานิสฺสโส อปฺปาพารตา อปฺปาตงฺกตา ลหฺภูจฺฉานํ
 พลํ ผาสฺวิหาโร อนคิริตฺตปจฺจยา อนาปคฺติ รสคณฺหาวิโนทนํ อปฺปิจฺจคาทีนํ
 อนุโลมวคฺคิตฺตาคิ ฯ

เอกาสนโภชนเ รตํ น ยตี โภชนปจฺจยา รุชา
 วิสหนฺติ รเส อโลลฺปิโป ปรีหาเปติ น กมฺมมคฺคโน
 อิติ ผาสฺวิหารการณฺเ สุจิสฺสเลขรคฺคฺปเสวิเต
 ชนเขถ วิสุทฺธมานโส รติเมกาสนโภชนเ ยตีติ ฯ

๒. นิมิตฺตคฺคหณฺนเ จสฺส ปฺน เค อากาเร สมฺปาทยโต อปฺปนามคฺคเมว
 อิชฺฉติ ฯ น จิรฺภูจฺฉานํ ฯ จิรฺภูจฺฉานํ ปน สมာธิปรีปนฺดานํ รมฺมานํ สุวิโสธิตคฺคา
 โหติ ฯ โย หิ ภิกฺขุ กามาทีนวปจฺจเวกฺขณฺมาทีหิ กามจฺจนฺทํ น สุภฺช
 วิกฺขมฺเภควา กายปฺสฺสทฺธิวเสน กายทฺฏฺชฺฉลฺลํ น สุภฺช ปฺปฏิปฺสฺสทฺธิ
 กควา อารมฺภธาตฺมณสิการาทิวเสน ถีนมิทฺธํ น สุภฺช ปฺปฏิวิโนเทควา

สมณนิมิตตมนสิการาทิวเสน อุทฺธจฺจกุกฺกจํ น สุณฺฑฺ สุมุหฺตํ กคฺวา อณฺเณปิ
 สมานฺธิปริปฺนฺเด ชฺมเม น สุณฺฑฺ วิโสเชคฺวา ฉานํ สมานฺธิชฺชติ โส อวิโสธิตํ
 อาสํ ปวิญฺจณโร วิช อสุทฺธํ อุชฺชานํ ปวิญฺจราชา วิช จ จิปรฺเมว นิกฺขมคิ ฯ
 โย ปน สมานฺธิปริปฺนฺเด ชฺมเม สุณฺฑฺ วิโสเชคฺวา ฉานํ สมานฺธิชฺชติ โส
 สุวิโสธิตํ อาสํ ปวิญฺจณโร วิช สุปริสุทฺธํ อุชฺชานํ ปวิญฺจราชา วิช จ
 สกฺลนฺปิ ทิวสภาคํ อนุโตสมานฺตคฺคิยเมว โหติ ฯ เตนาหุ โปราณา

กามสุ ฉนฺท์ ปฏฺิฉํ วิโนทเช
 อุทฺธจฺจมิทฺธํ วิจิกิฉฺฉปณฺจณํ
 วิเวกปาโมชฺชกเรน เจตสา
 ราชาว สุทฺธชฺนคฺคโต ตหิ รเมติ ฯ

คสฺมา จิรญฺจติกาเมน ปาริปฺนฺธิชฺมเม โสเชคฺวา ฉานํ สมานฺธิชฺชิตพฺพํ ฯ
 จิตฺตภาวนาเวปฺลุลคฺคณฺจ ชฺฉาลทฺธํ ปฏฺิภาคนิมิตฺตํ วาเชตพฺพํ ฯ คสฺส เทว
 วาเชตนาญมิโย อุปจาโร วา อปฺปนา วา ฯ อุปจาร์ ปคฺวาปิ หิ ตํ วาเชตคฺคํ
 วญฺญติ อปฺปนํ ปคฺวาปิ เอกสุมี ปน จาน อวสุสํ วาเชตพฺพํ ฯ เตน
 วุคฺตํ ชฺฉาลทฺธํ ปฏฺิภาคนิมิตฺตํ วาเชตพฺพนฺติ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล มคธเป็นไทย

๑. ก็ว่าโดยประเภท แม้ภิกษุผู้ฉันในที่นั่งอันเดียวเป็นปกตินี้ ย่อมมี ๓ ประเภท ๑ บรรดา ๓ ประเภทนั้น เอกาสนิกภิกษุประเภทอุกฤษฏ์ โภชนะจะน้อยหรือมากก็ตาม คนหย่อนมือลงในโภชนะอันใด ย่อมไม่ยอมรับเอาโภชนะอื่นจากโภชนะอันนั้น ๑ แม้หากคนทั้งหลายรู้ว่า พระเถระไม่ได้ฉันอะไร ๆ เลย ๑ แล้วพากันนำเภสัชเช่น เนยใส เป็นคั้นมาถวาย ของเหล่านั้นควรเพื่อฉันเป็นยาเท่านั้นไม่ควรเพื่อฉันเป็นอาหาร ๑ เอกาสนิกภิกษุประเภทกลาง ภัตดาหารในบาตรยังไม่หมดเพียงใด ก็ยังรับภัตดาหารอื่นได้อยู่เพียงนั้น ๑ ด้วยว่า เอกาสนิกภิกษุประเภทนี้ ย่อมชื่อว่าเป็นผู้มีโภชนะเป็นที่สุด ๑ เอกาสนิกภิกษุประเภทเพลาคณยังไม่ลุกขึ้นจากที่นั่งเพียงใด ก็ยังฉันภัตดาหารได้อยู่เพียงนั้น ๑ เพราะว่า เอกาสนิกภิกษุนั้น ย่อมชื่อว่าเป็นผู้มีน้ำเป็นที่สุด เพราะฉันได้ตลอดเวลาที่ยังไม่รับน้ำล้างบาตร หรือยอมชื่อว่าเป็นผู้มีการนั่งเป็นที่สุด เพราะฉันได้ตลอดเวลาที่ยังไม่ลุกขึ้นจากที่นั่ง ๑

ก็ รุคงค์ของเอกาสนิกภิกษุแม้ทั้ง ๓ ประเภทนี้ย่อมขาด ในขณะที่เธอฉันโภชนะในที่นั่งหลายแห่ง ๑ นี้ เป็นความขาดในเอกาสนิกังครุคงค์นี้ ๑ ส่วนอานิสงส์มีดังต่อไปนี้ คือ มีอาพาธน้อย ๑ มีโรคน้อย ๑ มีร่างกายคล่องแคล่ว ๑ มีกำลังแข็งแรง ๑ มีความอยู่สำราญ ๑ ไม่ต้องอาบัติเพราะอนติริตตสิกขาบทเป็นเหตุ ๑ บรรเทาความคิดในรสเสียได้ ๑ มีความประพฤติเหมาะแก่ธุระธรรม มีความมักน้อยเป็นต้น ๑

โรคทั้งหลายซึ่งมีการฉันเป็นเหตุ ย่อมไม่รบกวนนักพรตผู้ยินดีในการฉันในที่นั่งอันเดียว ภิกษุผู้ไม่ละโมภในรส ย่อมไม่ทำการทำงานของตนให้เสื่อมเสียไป ดังนั้น นักพรตผู้มีใจหมดจด ฟังปลุกความยินดีให้เกิดในการฉันในที่นั่งเดียว อันเป็นเหตุแห่งความอยู่สำราญ ที่ผู้ยินดีในการขัดเกล้าที่สะอาดเข้าไปส่องเสพกันแล้ว เกิด ๑

๒. ก็เมื่อพระโยคาวจรนั้น ทำอาการเหล่านั้นให้ถึงพร้อม ด้วยการจับเอา นิमितได้อีก เพียงอัปนาสมาธิเท่านั้นสำเร็จ ๑ ความดำรงอยู่ได้นานหามีไม่ ๑ ส่วนการที่จะทำอัปนาสมาธิให้ดำรงอยู่ได้นาน จะสำเร็จได้ก็เพราะธรรมทั้งหลาย ที่เป็นข้าศึกต่อสมาธิถูกรักษาไล่ไปอย่างดีแล้ว ๑ แท้จริง ภิกษุใด มิได้ข่มกามฉันท ไว้เป็นอย่างดี ด้วยอุบายวิธีมีการพิจารณาโทษของกามเป็นต้น มิได้ทำความกระวน กระวายทางกายให้สงบด้วยศีล ด้วยอำนาจกายปีสัทธา มิได้บรรเทาถิ่นมิทระด้วยศีล ด้วยอำนาจมนสิการถึงอารมณ์ธาตุเป็นต้น มิได้ทำอุทธัจจกุกกุงจะ ให้ถูกถอนขึ้น เสียอย่างดี ด้วยอำนาจมนสิการถึงสมณะนิमितเป็นต้น มิได้ชำระธรรมที่เป็นข้าศึกต่อ สมาธิแม้อื่น ๆ ให้หมดจดด้วยดีแล้วเข้าฌาน ภิกษุนั้น ย่อมออกจากฌาน โดยเร็วพลันทีเดียว เหมือนแมลงภูที่เข้าไปยังโพรงที่อาศัยซึ่งมิได้ชำระให้สะอาด และเหมือนพระราชผู้เสด็จเข้าไปยังอุทยานที่สกปรก เสด็จออกเร็วพลัน ฉะนั้น ๑ ส่วนภิกษุใด ชำระธรรมทั้งหลายอันเป็นข้าศึกต่อสมาธิให้หมดจดด้วย ดีแล้วเข้าฌาน ภิกษุนั้น ย่อมอยู่ภายในสมาบัตินั้นแล แม้ตลอดทั้งวัน ดังแมลงภู ที่เข้าไปยังโพรงที่อาศัยซึ่งชำระให้สะอาดเป็นอย่างดี และดังพระราชผู้เสด็จเข้า ไปยังอุทยานที่สะอาดดี เสด็จอยู่ได้นาน ฉะนั้น ๑ ด้วยเหตุนี้ พระโบราณจารย์ ทั้งหลาย จึงกล่าวว่า

พระโยคาวจร พึงถ่ายถอนเสียซึ่งกามฉันท ๑
 พยาบาท ๑ ถีนมิทระ ๑ อุทธัจจกุกกุงจะ ๑
 วิจิกิจฉา ๑ พึงมีใจอันทำความบันเทิงในวิเวก
 ยินดีในฌานนั้น ดูกพระราชผู้เสด็จไปยังอุทยาน
 อันสะอาดทั่วถึงแล้ว ยินดีอยู่ในอุทยานนั้น ฉะนั้น ๑

เพราะฉะนั้น พระโยคาวจรผู้ปรารถนาความดำรงอยู่นาน (แห่งฌาน) ควรชำระธรรมอันเป็นข้าศึก (แห่งสมาธิ) ให้หมดจดแล้วเข้าฌานเถิด ๑ อนึ่ง พระโยคาวจร พึงขยายปฏิภาคนิมิตตามที่ได้ไว้แล้ว เพื่อความไพบุลย์ แห่งจิตตภาวนา ๑ ภูมิ (แนวทาง) แห่งการขยายปฏิภาคนิมิตนั้น มี ๒ ชั้น

คืออุปจารภูมि หรืออัปปรนาภูมि ฯ แท้จริงการที่พระโยคาวจร แม้บรรลุถึงอุปจาร
ภูมิแล้วขยายปฏิภาคนิมิตนั้น ก็ควร แต่ถึงบรรลุอัปปรนาภูมิแล้ว จำต้องขยาย
ในฐานะหนึ่งเป็นแน่แท้ ฯ ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงกล่าวว่า พระโยคาวจร
พึงขยายปฏิภาคนิมิตตามที่ได้ไว้แล้ว ดังนี้ ฯ
